

Grønlandski landsstýrisformaðurin, Lars Emil Johansen :

Bera vit okkum rætt at megna vit bæði fiskin og oljuna

Tað er ikki ein spurningur um antin tosk ella olju. Tað kann jú vera, at hesi náttúrunnar ríkidømi kunnu troystast hvør sær og um somu tíð og á ein slíkan hátt, at hetta ikki nerver náttúruna og stovnarnar - men soleiðis, at bæði fiskurin og oljan kunnu vera til gleði fyri fólkið sigur grønlandski landsstýrisformaðurin, Lars Emil Johansen, við Tíðindablaðið *Sosíalín*. Hann fer undir almennu vitjan síni í Føroyum í summar at birta upp undir ein dialog við løgmann um eitt nú oljusamvinnu. Tað er ikki ein spurningur um antin ella - men um bæði og.

(Henda greinin, sum stóð í blaðnum í gjár, verður endurprentað, tí teigarir vórðu umbyttir undir uppsetingini. Vit biðja lesaran halda okkum til góðar)

JAN MÜLLER

Tað er ein stór og spennandi avbjóðing at vera landsstýrisformaðurin í Grønlandi í hesi tíð, nú nógvir nýggir vinnuleikar liggja fyri framan og skulu standa sína roynd.

Hetta veit Lars Emil Johansen, landsstýrisformaður, og hann dylur heldur ikki fyri tí, tá Tíðindablaðið *Sosíalurín* hittir hann á máli undir vitjanini í Føroyum í nakrar dagar.

Stórar avbjóðingar

Hóast Grønland hevur havt nógvir trupulleikar at dragast við seinastu árin, nú fiskiskapurin eftir toski hevur verið so svikaligur, bendir tó mangt á, at Grønland stevnir fram móti eini nýggjari og bjartskygdari tíð vinnuliga sæð.

Toskurin tykist fara at koma aftur, leitingin eftir olju verður sett í gongd, nýggj mineralnám fara at verða latin upp, ferðavinnan er í menning osfr. Hetta eru bert nakrir av teimum móguleikum, sum framtíðin hevur at bjóða uppá - og sum landsstýrisformaðurin Lars Emil Johansen fer at standa á odda fyri.

Lars Emil Johansen vísir á, at fiskurin er og verður tað, sum grønlandingar fyrst og fremst fara at dúva uppá, tí hetta livandi tilfeingið endurnýggjar seg sjálvt. Tað gongur ikki til grundar, um menniskjuni bera seg rætt at.

Men fiskiveiðan kann vera svikalig, og hetta hava grønlandingar sannað kanska meira enn nokur onnur tjóð. Kortini hava teir dugað at lagað seg til broyttar umstøður. Eitt nú varð farið meira miðvíst at fiska rækjur og svartkalva, tá toskurin hvarv.

Lars Emil Johansen telist millum teirra, sum halda, at toskurin ferðast, og at hann kemur og fer av grønlands-miðjum við ávisum millumbilum.

-Tað ljóðar, at toskurin fer skjótt at koma aftur á grunn-

Lars Emil Johansen: -Tað er ikki talan um antin ella men um bæði og. Mynd Jan Müller

arnar, og tað skal ikki undra meg, at tað verður um júst sama munið, tá fyrsta oljuboritornið verður sett upp á einum av frægstu miðjum okkara, Fyllabank.

Grønlandska heimastýrið og danska ríkisstýrið hava júst undirskrivað ein sáttmála við eitt samtak við trimum oljufeløgum, Statoil, Phillips og Dong um at fara undir fyrstu oljuleit-ingina við boring fyri eygað í Grønlandi síðani fyrst í 70-um, tá borad varð í Eysturgrønlandi.

Feløgini vórðu vald út til hesa uppgávu millum fleiri aðrar umsøkjjar. Í ár fara feløgini undir umfevnandi seismiskar kanningar, og í 1998 verður so farið at bora.

Fyrst fiskivinna og ferðavinna - síðani mineral og olja

Lars Emil Johansen sigur, at teir fyrst og fremst leggja dent á fiskivinnuna, og í løtuni er tað rækjuveiðin,

sum stendur fyri meginpartinum av grønlandska útflutninginum umframt veiðan eftir svartkalva. Sum nakað nýtt eru teir farnir at veiða krabba.

Fyriuttan fiskivinnuna verður eisini miðjað móti at menna ferðavinnuna, oljuleiting og námsvinnu.

Tað eru gjørd stór zinkfund í Eysturgrønlandi, sum kunnu fáa stóran týdning. Hesi fund eru fleiri ferðir stórr enn tey, sum vórðu grundarlagið undir 20 ára longu námsvinnuni í Mar-morlik.

Lars Emil Johansen sigur, at tað er bara ein spurningur um tíð, eini 2-3 ár, so er eitt nýtt nám latið upp í Eysturgrønlandi. Av øðrum mineralum, sum vónir eru til, er gull, sum finst í Nuuk-økinum.

Hvat olju og gass viðvirkur, hevur landsstýrisformaðurin stóran vónir til ta leiting, sum í løtuni fer fram bæði á sjógv og á landi.

Mugu ikki gloyma fiskivinnuna

Hóast hesar mongu nýggju vinnuleikarnar, heldur Lars Emil Johansen tað vera ómetaliga týdningarmikið, at vit ikki í gleðini - ovfærakætinum - yvir stóru móguleikarnar í ferðavinnuni, námsvinnuni og oljuni, gloyma fiskivinnuna.

-Hon er tann verandi. Uttan mun til hvussu nógv mineral, olju, gull og grønar skógar, sum koma, so er tað einasta, sum verður verandi, tað livandi tilfeingið, fiskurin. Tí leggja vit alstóran dent á, at nýtslan av tí livandi tilfeinginum, verður á einum lívfrøðiligum forsva-rilgum grundarlagi. Eisini verður stórus dentur lagdur á umhvørvisspurningar.

Toskur og/ella olja

Vit spurdu landsstýrisformannin, um hann sær nakrandi í tí, at tað verður farið at borad eftir olju á júst somu grunnum, har hildið verður, at toskurin skjótt

fer at koma aftur!

-Skal eg vera heilt ærligur, so eri eg eitt sindur bangin um tað. Tað kann nevniliga tvinga okkum til at gera eitt val. Men vit vita jú, at toskurin verður ikki verandi har. Hann kemur og fer. Og vit vita eisini, at vit hava nógv brúk fyri teimum ar-beiðsplassunum, sum oljan kann geva, og nettup tí kann hetta gerast eitt torført val, um tað skal gerast.

Lars Emil Johansen sigur seg vóna, at tað ikki kemur hartil, at tað skal gerast neyðugt at velja millum olju ella tosk, tí slíkt val er nærsum ómøguligt.

-Kunnu vit út frá einum sjónarmiði um varðveiting og einum reinum umhvørvi gera tingini uppá tann rætta mátan, so kunnu vit eisini fáa sum mest burtur úr bæði fiski og olju sigur hann og vísir til, at hetta hevur eisini nakað at gera við tað at velja og brúka tær røttu tekniligu loysnirnar eitt nú í sambandi við menning av fiskivinnuni.

Fegin um at tosa við John Smith

Í hesum sambandi er hann sera fegin um at hava hitt John Smith undir vitjan síni í Føroyum, har hann fekk handað tveir videofilmar, sum John Smith hevur gjørt nettup í sambandi við at brúka ta røttu teknifrøðini í framtíðar fiskivinnuni.

Ein týðandi spurningur í øllum hesum er sjálvandi, hvat fólkið sigur og heldur um eina framtíðar utvikling av hesum ella hasum slag.

Lars Emil Johansen spyr í tí sambandi, um tað ikki eyðkennir okkum oyggjafólk, at orðaskiftið oftani er so yvirupphitað, at niðurstøðurnar tí oftani verða avmarkaðar til, at antin er tú fyrri ella er tú ímóti - antin er tað svart ella hvítt.

-Eg beri tí eisini ótta fyri, at vit skulu taka tær skeivu avgerðirnar, um vit ganga eftir hesum sokallaða „Kierkegårdsmodellinum“,

har alt er ein spurningur um „antin ella.“ Tað kann jú væl vera, at vit megna at bora eftir olju á ríkum fiskigrunnum uttan at nerva umhvørvið, og at vit um somu tíð kunnu hava eina fiskivinnu, sum teknologiskt og varðveitingarliga er tann rætta.

Tað er tann gylti millumvegurin, javnvágina, ið vit skulu royna at finna millum tað livandi tilfeingið, sum er framtíðar tilverugrundarlagið - og har eisini prinsippið um burðardygd inn-gongur - og so oljuboring á havbotninum ella á landi. Eg leggi sera stóran týdning á hesa javnvág.

Lars Emil Johansen vónar, at hann kann brúka tilfar, sum eitt nú hetta hjá John Smith í hesi tilrætta-leggingini og vil hann venda aftur til tað vónandi longu undir almennu vitjan síni í Føroyum í summar.

Ikki antin ella men bæði og

-Nú havi eg sjálvur alla tíðina roynt at eygleiða og meta um utviklingin á ein skilgátan hátt. M.a. havi eg verið fiskimálaráðharri í Grønlandi, og har havi eg kanska í størstan mun bara hugt at, hvat tænar fiskivinnuni best. Sum landsstýrisformaður royni eg at siggja alt í eini heild og út frá hugburðinum um, at tað er ikki antin ella men bæði og.

Tað er ótrúliga týðningarmikið, hvat vit enn fyrirtaka okkum antin frá einum linubáti ella einum bori-palli, at tað berandi elementíð er nakað, sum heldur - hetta, sum liggur goymt í orðinum at vera burðardyggur. Vit mugu vera burðardyggir í øllum liðum bæði hvat viðvíkur stovnunum, umhvørvinum, menniskjunum, sum ar-beiða umborð á skipunum og á bori-pallunum osfr.

Lars Emil Johansen vísir á, at vit menniskju kunnu freistast yvir evni, og tí er tað so ómetaliga týðningarmikið, at vit tosa opið um alt hetta.

-Tað er ikki ein spurningur um antin tosk ella olju. Tað kann jú vera, at hesi náttúrunnar ríkidømi kunnu troystast hvør sær og um somu tíð og á ein slíkan hátt, at hetta ikki nerver náttúruna og stovnarnar -